

MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

Yüzsekizinci Birleşim

2 . 7 . 1962 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	148
2. — Gelen kâğıtlar	148,149
3. — Yoklama	150
4. — Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları	150
1. — Devlet Bakanı Hasan Dinçer ve Devlet Bakanı Turhan Feyzioğlu'na, Başbakan Yardımcılığı görevi verilmesinin, Başbakanın teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezeresi (3/337)	150
2. — Başbakan İsmet İnönü tarafından teşkil olunan Bakanlar Kurulunun programı	150:162

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Samsun Milletvekili İlyas Kılıç; memleket tütünlerine âriz olan mavi küf hastalığının Samsun bölgesine de sirayet ettiğine dair gündem dışı demekte bulundu.

Erzurum Milletvekili Ertuğrul Akça'ya 20 gün izin verilmesi hakkındaki Başkanlık tezkeresi okundu, kabul edildi.

Anayasanın 102 nci maddesi gereğince yeni Hükümetin kurulduğuna dair Cumhurbaşkan-

lığı tezkeresi ve Bakanlar Kurulu listesi okundu, bilgi edinildi.

2 . 7 . 1962 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Refet Aksoy

Kâtip
Van
Muslih Görentaş

Kâtip
İstanbul
Ferruh Bozbeyli

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Bolu Milletvekili Kâmil İnal'ın, tarım alanında bugüne kadar yapılan veya yapılmaya başlanan işlere dair sözlü soru önergesi Tarım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/346)

2. — Kırşehir Milletvekili Halil Özmen'in, Ankara'nın Çamlıdere ilçesinde kaymakam bulunmadığına ve Çamlıdere'ye bağlı Peçenek nahiyesinin de sağlık, sosyal ve bayındırlık hizmetlerine dair sözlü soru önergesi, İçişleri ve Bayındırlık bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/347)

3. — Sivas Milletvekili Tahsin Türkay'ın, 21 . 6 . 1962 günlü Hürriyet Gazetesinde yayınlanan «Ordu İnönü'yü istiyor» başlıklı yazı sebebiyle adli bir tahkikat açılıp açılmadığına dair sözlü soru önergesi Adalet ve Millî Savunma Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/348)

4. — Antalya Milletvekili İhsan Ataöv'ün, Akseki ilçesi Cevizli nahiyesinde Belediye teşkilâtı kurulmaması sebebine dair sözlü soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (6/349)

2. — GELEN KAĞITLAR

Tasarılar

1. — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 1962 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/244) (Karma Bütçe Komisyonuna)

2. — Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü 1962 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/245) (Karma Bütçe Komisyonuna)

3. — Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin bâzı tâli pozisyonlarına giren akar yakıtların Gümrük Vergisi hakkındaki Bakanlar Kurulu kararının onaylanmasına dair kanun tasarısı (1/246) (Gümrük ve Tekel, Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

4. — Tohumlukların tescil, kontrol ve sertifikasyonu hakkında kanun tasarısı (1/247) (Tarım, Adalet ve Bütçe komisyonlarına)

5. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince Avrupa fonundan temin olunan kredinin Devlet borcu olarak Hazine hesaplarına intikal ve Türk lirası karşılıklarının kullanılma şekli hakkında kanun tasarısı (1/248) (Dışişleri, Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

Teklif

6. — Cumhuriyet Senatosu üyeleri Selâhatin Özgür ve Necati Özdeniz'in, Askerî Deniz Akademisi hakkında kanun teklifi (2/283) (Millî Savunma ve Bütçe komisyonlarına)

Tezkereler

7. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/335) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

8. — Adana Milletvekili Ahmet Topaloğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması

hakkında Başbakanlık tezkeresi (3/336) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

Raporlar

9. — Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz ile Konya Milletvekili İrfan Baran'ın, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/161) (Gündeme) (S. Sayısı : 226) [Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1962]

10. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 11 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 ve 68 nci maddelerinde yazılı müracaat için yeniden üç aylık müddet verilmesi hakkında kanun teklifi ile Artvin Milletvekili Saffet Eminağaoğlu ve 2 arkadaşının, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda bâzı değişiklikler yapılmasına ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine dair 5951 sayılı Kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında 6980 sayılı Kanunun geçici maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (2/41, 2/138) (Gündeme) (S. Sayısı : 227) [Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1962]

11. — Tarım Bakanlığına bağlı bâzı okul ve kurumların idaresi hakkındaki 29 . 5 . 1962

tarifli ve 867 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı ve Tarım ve Bütçe komisyonları raporları (1/161) (Gündeme) (S. Sayısı : 228) [Dağıtma tarihi : 29 . 6 . 1962]

12. — Afyon Karahisar Milletvekili Şevki Güler'in, Velioglu 1308 doğumlu Tahir Ünlü'ye vatani hizmet tertibinden maaş bağlanması hakkında kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (2/184) (Gündeme) (S. Sayısı : 229) [Dağıtma tarihi : 29 . 6 . 1962]

13. — Birinci Dünya ve İstiklâl savaşlarına iştirak eden Nebioğlu Ali Sami Eryılmaz'a vatani hizmet tertibinden maaş tahsisine dair 7 . 9 . 1961 tarihli ve 368 sayılı Kanununun 1 nci maddesinde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları. (1/183) (Gündeme) (S. Sayısı : 230) [Dağıtma tarihi : 29 . 6 . 1962]

14. — İstanbul Milletvekili Suphi Baykam ve 70 arkadaşı ile Konya Milletvekili Faruk Sükan ve 2 arkadaşının, çeşitli teadül ve teşkilât kanunlarıyla diğer kanunların mevcut aylık ve ücret tutarlarının değiştirilmesi hakkındaki 7244 sayılı Kanununun 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ve Bütçe Komisyonu raporu. (2/51, 2/111) (Gündeme) (S. Sayısı : 231) [Dağıtma tarihi : 28 . 6 . 1962]

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Fuad Sirmen

KÂTIPLER : Nurettin Ok, (Çankırı), Nurettin Akyurt (Malatya)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, birleşimi açıyorum.

3 . — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.
(Bursa milletvekillerine kadar yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz var, gündeme geçiyoruz.

4. —BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI.

1. — *Devlet Bakanı Hasan Dinçer ve Devlet Bakanı Turhan Feyzioğlu'na, Başbakan Yardımcılığı görevi verilmesinin, Başbakanın teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/337)*

BAŞKAN — Cumhurbaşkanlığından gelmiş bir tezkere var, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Devlet Bakanı Hasan Dinçer ve Devlet Bakanı Turhan Feyzioğlu'na, 55 sayılı Kanuna göre Başbakan Yardımcısı görevi verilmesinin, Başbakanın teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu arz ederim.

Cumhurbaşkanı
Cemal Gürsel

2. — *Başbakan İsmet İnönü tarafından teşkil olunan Bakanlar Kurulunun programı*

BAŞKAN — Arkadaşlar, şimdi Sayın Başbakanımız Hükümet Programını okuyacaklar. Söz Sayın Başbakanındır. (Alkışlar.)

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ (Malatya) — Millet Meclisinin Sayın üyeleri,

Yüce huzurunuzda bulunmakla şeref duyan yeni Hükümetin programını sunuyorum.

Hükümet, siyasi tarihimizde yer alan karma Hükümet teşebbüslerinin bir yenisidir ve Büyük Mecliste temsil olunan üç siyasi partinin ve bağımsızların sorumlulukları ile kurulmuştur.

Türkiyemiz; sosyal ve ekonomik şartlar itibariyle gelişme halinde bir memleketdir. Bu gelişmenin istikrarlı ve süratli bir şekilde devam etmesi, gelişmiş ülkelerle aramızdaki mesafenin en kısa zamanda kapatılabilmesi için, millî hayatımızda ve Devlet idaresinin çeşitli dallarında sağlam esaslara dayanan ıslâhat ihtiyaçları ile karşı karşıya bulunmaktayız.

Hükümetiniz, yüklendiği sorumluluğun bu yönlerden taşıdığı önemi kavramış olarak vazifeye başlamaktadır. Bu yüklü çalışmalarımız ve gayretlerimizde, Büyük Meclisin ciddi, samimî ve bilgili yardımları başarımızın teminatını teşkil edecektir.

Başlıca konularda takibedilecek Hükümet politikasının esasları üzerinde, koalisyona katılan grupların önceden açık mutabakatlara varmaları suretiyle kurulan Karma Hükümet, Anayasa rejimini kökleştirme ve demokratik nizam içinde kalkınmayı gerçekleştirme yolunda atılmış yeni bir adımdır.

Uzun yıllardan beri Türkiye'nin çok partili demokrasi hayatına hâkim olan başlıca konuları artık geride kalmıştır. 27 Mayıs'tan sonra kabul edilen yeni Anayasa ve bu Anayasaya uygun olarak seçimlerden önce ve sonra çıkarılan önemli kanunlarla, bu tartışma konularının çoğu, sağlam hal şekillerine bağlanmış bulunmaktadır.

Bugün, Anayasaya aykırı olduğu iddia edilen kanunlar için kazai murakabe yolu

açılmış, Anayasa Mahkemesi kurulmuş, üyeleri seçilerek yüksek görevlerine başlamışlardır.

Yıllarca mücadele konusu olan adaletin bağımsızlığı, Yüksek Hâkimler Kurulu teşkili hakkındaki Kanunla, tam teminata kavuşturulmuştur.

Basın Hürriyeti teminat altındadır. Demokratik esaslara uygun bir toplantılar rejimi getirmeyi hedef tutan yeni bir tasarı Yüce Meclistedir.

Seçim sisteminde adalet ve seçimlerin güven verici şekilde yürütülmesi dâvası halledilmiştir.

İdarenin tarafsızlığı ve haksız siyasi baskılardan masun olarak çalışması yolunda büyük mesafe alınmıştır.

Radyo, tek taraflı propaganda vasıtası değildir.

Üniversiteler ilim hürriyetine ve akademik teminata sahiptir.

Son 16 yılın tecrübelerine insafla bakılırsa görülecektir ki, Türkiye'de demokratik rejimin canlılığı ve yaşama gücü konusunda hiçbir tereddüde yer bırakmıyacak mesafeler alınmış; çetin imtihanlardan milletçe başarıyla çıkmış ve bugün, çok partili hayata girdiğimizden beri gelişme konusu olan başlıca şikâyet sebeplerinin ortadan kalktığı bir merhaleye ulaşılmıştır.

Sayın Milletvekilleri,

Demokratik rejim içinde plânlı ve hızlı kalkınmayı gerçekleştirme yolunda esaslı temeller atılmıştır. Karma Hükümet, Türkiye'nin iktisadi, sosyal ve kültürel alanlarda çetin meselelerle karşı karşıya bulunduğunu ve büyük hamlelere muhtac olduğunu bilerek; bütün bu hamlelerin demokratik nizam içinde yapılabileceği ve Türk toplumu için başka bir yaşayış şeklinin düşünülmediği inancı ile görevine başlamaktadır. (Ortadan ve Sağdan, bravo sesleri, alkışlar).

Aziz Milletvekilleri,

Karma Hükümete katılan partiler ve bağımsızlar Devlet hizmetinde takibedecekleri siyaset yolları ve açık ilkeler üzerinde anlaşarak huzuruza gelmişlerdir. Öyle zannediyoruz ki, bu suretle, karma Hükümeti teşkil eden partilerin Meclis Grupları arasındaki çalışmaların ahenk ve istikrar içinde yürütülmesi bakımın-

dan, ileri bir netice elde edilmiş bulunmaktadır.

Koalisyonla katılan siyasi partilerin bir müşterek protokol ile tesbit ettikleri ve Hükümet programına esas teşkil eden bu ilkeleri, bir kere daha arz etmekle şeref duyarım. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri alkışlar)

Türkiye'de rejim Atatürk devrimleri üzerine kurulmuş bir demokrasi idaresidir. Anayasamızda tarifini bulan Atatürk milliyetçiliği ve lâik Devlet idaresi esastır. (Bravo sesleri, alkışlar) Hükümetimiz aşırı sağcılık ve solculuk akımlarına karşı koyacaktır. (Bravo sesleri, alkışlar) Karma Hükümet, memleketin kaderini demokratik rejimin pâyidar olmasıyla sıkı sıkıya ilgili görmekte ve Anayasanın mutlak hâkimiyetini sağlamayı başta gelen vazifesi saymaktadır. (Bravo sesleri, ortadan ve sağdan alkışlar)

Bu görüşümüzün tabii sonucu olarak, demokratik rejimi tehlikeye düşürecek ve Anayasa hâkimiyetini zedeleyecek mahiyetteki hiç bir tahrike müsamaha etmiyeceğiz. (Ortadan ve sağdan, bravo sesleri, alkışlar)

27 Mayıs İhtilâli, meşruluğunu kaybetmiş bir idareye karşı Türk Milletinin direnme hakkını kullanmasıdır. (Ortadan ve sağdan, bravo sesleri, sürekli alkışlar) Bu hareket amacına ulaşmış ve memlekette demokratik Cumhuriyet nizamının yeniden kurulmasını sağlamıştır.

Hükümetin siyaseti, 27 Mayıs Devriminin meşruluğunu gölgeliyecek her türlü hareketlerin karşısında bulunacaktır. (Ortadan ve sağdan, bravo sesleri, alkışlar)

Yeni Anayasamız, Türk topluluğunun yeni dünya görüşünü ve gelişen iktisadi, kültürel ve sosyal emellerini sinesinde toplamıştır. Anayasanın istediği yeni müesseseleri tamamlamak ve işaret ettiği millî hedefleri gerçekleştirmek, başlıca vazifemiz olacaktır.

Karma hükümetlerin vatandaşlar arasında siyasi münasebetleri zararlı bir çekişme haline gelmekten korumak istidadında oldukları tecrübe edilmiştir. Yeni Hükümetiniz zamanında da, memleketteki siyasi partilerimiz arasında münasebetlerin salim ölçülerde yürütülmesine önem vereceğiz (Ortadan ve sağdan, bravo sesleri)

Büyük Mecliste iktidar ve muhalefet münasebetlerinin vatanda ve vatandaşta huzuru ve güveni sağlayacak tabiatta olması için, Hükümet elinden gelen gayreti sarf edecektir. Bütün siyasi partilerimizin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin Büyük Meclisten memlekete güven, itibar ve kuvvet dağılmasındaki ehemmiyeti takdir ettiklerini bilen Hükümet, kendisine düşen vazifeyi ifada titiz bir dikkat gösterecektir. (Ortadan ve sağdan, bravo sesleri)

Millet Meclisinin Sayın Üyeleri,

Demokratik nizam içinde iktisadi gelişmenin başarılmasını milletçe büyük dâvamız sayıyoruz.

İktisadi gelişme halindeki memleketlerin meseleleri ile karşı karşıya bulunan memleketimizin iktisadi ve sosyal dâvalarını süratle halletmek için gerekli bütün tedbirlerin, kısa vâdeli ve dar parti mülâhazaları dışında, memleketçi bir görüşle ele alınması lüzumuna inanıyoruz. (Ortadan ve sağdan, bravo sesleri)

Türk ekonomisinin, kalkınma hedefine, özel teşebbüsün ve Devlet sektörünün yanyana ve ahenkli şekilde çalışacağı bir ekonomik düzen içinde ulaşacağına ve özel teşebbüsün yaratıcı gücünden olduğu kadar, Devletin kalkınma yolundaki vazgeçilmez gayretlerinden de ahenkli şekilde faydalanma lüzumuna kaaniiz.

Özel mülkiyetin Anayasa himayesi altında bulunması ve özel teşebbüsün güven içinde çalışması, hürriyet içinde kalkınmanın şartıdır.

Kalkınmanın, plân ve program içinde ve halen yürürlükte olan (Plân hedefleri ve stratejisi) kararındaki esaslar dâhilinde gerçekleştirilmesi lüzumuna inanıyoruz.

Bu temel kararda da açıkça belirtildiği gibi, özel teşebbüsün yatırımlarının artırılması, hızlı ve muvazeneli kalkınmanın gerektirdiği sahalara yöneltilmesi Devletçe teşvik edilecektir. Ancak, bu teşvik, kabul ettiğimiz siyasi ve iktisadi düzenle bağdaşamayacak olan doğrudan doğruya müdahale usulleriyle değil, maliye ve kredi politikası, sermaye piyasasının teşekkülü, yol gösterme, teknik bilgi sağlama gibi usullerle yapılacaktır.

Devlet, iktisadi alandaki vazifelerini yaparken, özel teşebbüsün yatırım şevkini veya güven ve istikrar içinde çalışma imkânlarını engelleyici, kırtasiyecici ve frenleyici lüzumsuz müdahalelerden uzak kalacaktır.

Devletin iktisadi politikasında açıklık ve kararlılık esas olacak, maliye, para, fiyat, dış ticaret ve yatırım politikaları ve bunların tatbikatı, özel teşebbüse, uzağı görme ve devamlı bir güven duygusu içinde çalışma imkânı sağlayacak şekilde tanzim edilecektir.

Sadece özel sektörü iktisadi ve sosyal gelişmenin vasıtası saymak dâvayı halle yetmiyeceği için, Devlete de iktisadi hayatta önemli bir mevki tanımak, memleketimizin gerçeklerinden doğan bir zaruretlerdir.

Devlet eliyle yapılacak işlerde esas prensibimiz, stratejik yatırımları, uzun süreli gelişme için gerekli yatırımları ve özel teşebbüsün gerçekleştiremediği yatırımları yapmak olacaktır.

İktisaden gelişmiş memleketlerle aramızdaki büyük mesafenin gitgide genişlemesi yerine, daralmasını sağlayacak bir kalkınma hızını gerçekleştirerek, Türk toplumunu gerekli refah seviyesine ulaştırabilmek için, gayrisâfi millî hâsıladan gerekli miktarın yatırımlara ayrılması zaruri olduğuna göre, umumi yatırım hacminin lüzumlu seviyeye ulaştırılması esastır.

İktisadi kalkınma politikasının sosyal adalet ilkesini göz önünde tutması lâzımdır.

Muvazeneli gelişme ve sosyal adalet cihetinden ehemmiyetli gördüğümüz konulardan biri de, memleketimizin çeşitli bölgeleri arasında iktisadi faaliyet hacmi ve gelir seviyesi bakımından mevcudolan büyük farkları ortadan kaldırmaya çalışmaktır. (Ortadan ve sağdan alkışlar) Bunun için, Plân Hedefleri ve Stratejisinde yer almış bulunan tedbirlerin ciddi bir şekilde tatbika konulmasını, Karma Hükümet, yurdumuzun geri kalmış bölgelerinde yaşayan vatandaşlara karşı önemli bir vazife olarak kabul edecektir. (Alkışlar) Gerek beş yıllık plânda, gerek yıllık programlarda ve bölge plânlaması çalışmalarında, bu husus öncelikle göz önünde tutulacaktır. (Ortadan ve sağdan alkışlar)

Türk ekonomisinin yılda ortalama % 7 civarında bir gelişme hızına kavuşabilmesi ve muvazeneli bir kalkınmanın sağlanabilmesi için, Devlet yatırımları uzun vâdeli plân ve programlara bağlanacaktır. % 7 gelişme hızından fedakârlık yapmamak kararındayız. (Ortadan, bravo sesleri)

Hazırlanmakta olan 1963 - 1967 devresine ait ilk beş yıllık plân, bu temel prensiplerin ışığı altında, Hükümetçe incelenip Yüksek Meclise sunulacaktır.

Kamu harcamalarında yatırımlara öncelik ve-rilecek, daha çok istihlâk mahiyeti arz eden har-camaların kalkınma hızını tehlikeye düşürecek şe-kilde artmaması önemle göz önünde tutulacak-tır.

Kalkınmanın, istikrarlı bir malî siyasetle müm-kün olacağına inanıyoruz. İktisadi gelişmeyi tah-rik ve teşvik eden genişleyici bir iktisat politikası takibedilmekle beraber, kaynakların israfına, is-tikrarsızlığa ve her türlü içtimai sarsıntıya yol açması bakımından, enfilâsyondan sakınılması lü-zumuna inanıyoruz.

Genel olarak, mevcut vergi sistemimizin ıslahı cihetine gidilecektir. Bu ıslahatta, tatbikat kolay-lığı, vergi adaleti ve verim artırıcı tedbirler bil-hassa göz önünde tutulacaktır.

Zirai kazançların ve küçük ticaret ve sanat er-babı kazançlarının vergilendirilmesi konusunda, haklı şikâyetlere çare bulan mevzuat değişiklikleri bir an önce gerçekleştirilerek yeni hükümler uy-gulanacaktır.

Muhasebei Umumiye, Artırma ve Eksiltme kanunları gibi ana malî kanunların, plânlı kalkın-ma devresinin icaplarına göre yeniden tedvininde zaruret vardır. Bu konularda hazırlanacak yeni kanun tasarıları bu malî yıl içinde Yüksek Mec-lise sunulacaktır.

Bu arada, 1961 ve 1962 yıllarında alınmış olan servet beyannamelerinin iade edilmesi ve münas-ip bir süre içinde 1962 başlangıcı itibarıyla, ye-ni bir beyanname alınması yoluna gidilecektir.

Bu suretle, esasında vergi kontrolü bakımın-dan lüzumlu bir müessese olmakla beraber, psi-kolojik sebeplerle iş hayatına menfi tesirler icra ettiği ileri sürülmüş olan servet beyannamesi ko-nusu, prensibi muhafaza ve şikâyetleri izale eden bir hal şekline bağlanmış olacaktır.

İktisadi ve malî politikanın bu esaslar içinde yürütülmesini, özel sektör ve âmme yatırımları-nın âzami şekilde artırılmasını ve kaynakların en müessir surette kullanılmasını, kalkınmamızın başlıca şartı olduğu kadar, dış finansman talebi-mizin de haklı ve mâkul izahı olarak telâkki et-mekteyiz.

Bu suretle, iktisadi istikrar ve Batılı demok-rasi anlayışı içinde, kalkınmamızın lüzumlu kıl-dığı dış yardım ihtiyacının, üyesi bulunduğumuz Milletlerarası teşekküller ile dost ve müttefik memleketlerden temin edebileceğine kaani bulun-maktayız.

Sayın milletvekilleri,

İktisadi Devlet Teşekküllerini rasyonel çalış-ma imkânlarına kavuşturmak üzere şimdye ka-dar yapılmış tetkikleri ve çalışmalarını değerlendirmek, bu teşekkülleri yeniden düzenleme işini bir an önce sonuçlandırmak kararındayız. Bu teşek-küllerin yatırım kaynağı yaratma görevini başa-racak hale getirilmesi hedeflidir.

Yatırım, işletme ve ihracat kredileri mevzu-larında, ekonomimizin, plânlı ve hızlı kalkınma-nın icaplarına uygun, teşvik edici, ölçülü ve mü-esir tedbirlere muhtaçtır.

Bu itibarla, bir taraftan sermaye piyasasının tesisi için gerekli ekonomik ve hukuki tedbirler sü-ratle alınırken, diğer taraftan da kalkınma ban-kacılığı esaslarının tatbik edilmesini lüzumlu bu-luyoruz.

Bu hususların temini için, menkul kıymetler borsalarının faaliyetlerini tanzim etmek üzere hazırlanan kanun tasarısı, kısa zamanda, Yüksek Meclise sunulacaktır. Yüksek Meclise sunulmuş olan Kalkınma ve Yatırım Bankaları tasarısının kanunlaşması, sanayi, maden, turizm ve ulaştır-ma sektörlerinde, özel teşebbüse yatırım ve işlet-me sermayesi finansmanını tatminkâr ve gerekli şartlar ile sağlayacaktır.

Belirtmeyi lüzumlu buluyoruz ki, özel sektö-rün bu mevzularda çalışacak müesseseleri, geç-mişte misalleri görüldüğü gibi, zayıf bünyeli ve anormal ekonomik şartlara göre kurulmamak; ak-sine, sağlam bünyeli, rasyonel ve rantabl esaslara göre çalışacak müesseseler şeklinde tesis edilmek zaruretindedir.

Yeraltı servetlerimizin aranıp bulunması ve işletilmesi hususunda kolaylık ve sürat temin et-mek üzere, Maden Kanununda lüzumlu tadillerin yapılması için hazırlanan tasarı, Yüksek Meclise kısa zamanda sunulacaktır. Bir taraftan da Ma-den Tetkik ve Arama Enstitüsü daha geniş ve ve-rimli faaliyet gösterebilecek şekilde tevsi ve ıslah edilecektir.

Sanayimizi ihracata yöneltebilmek üzere, sınai mamullerimizin vasıflarının ıslahı ile birlikte, is-tihsal masraflarını azaltacak tedbirler üzerinde durmak lüzumuna inanıyoruz.

Mevcut tesislerimizi tam gücü ile çalıştır-mak için alınması lâzımgelen tedbirler, bu alan-daki çalışmalarımızda ilk hedefi teşkil etmekte-dir.

Enerji kaynaklarımızın en verimli tarzda ve ahenkli olarak kullanılması için gerekli idari ve teknik ıslahat süratle tamamlanacak; enerji politikamız, sanayiın belli merkezlerde toplanmasından ziyade memleket sathına yayılmasını hedef tutacaktır.

Küçük sanayi ve el sanatları özellikle üzerine eğilmeye kararlı olduğumuz bir konudur. Bu alanda çalışanları desteklemek, eğitimleri ile meşgul olmak ve teşkilâtlandırmak için gerekli tedbirleri almak ve lüzumlu müesseseleri kurmak kararındayız.

Sayın arkadaşlarım,

İktisadi ve sosyal kalkınmamızda, millî ekonomimizin temeli olan tarıma büyük önem vermekteyiz. Tarım alanında sağlanacak gelişme, nüfusumuzun üçte ikisinin yaşama şartlarını iyileştirecek ve aynı zamanda diğer sektörlerdeki gelişmelere kaynak ve dayanak teşkil edecektir.

Zirai istihsalin artırılmasında, kolay olan, saha genişlemesi imkânlarının sınırına geldiği için, birim başına verimi yükseltmek suretiyle istihsal artışını sağlamak zorundayız. Hazırlanmakta olan tarım plânı, bu amaca ulaşmak için gerekli bütün tedbirleri göz önünde tutmaktadır. Plânda da derpiş edildiği gibi, verimi ve dolayısıyla istihsalı artırıcı tedbirlerin başlıcaları olan sulama, iyi tohumluk, damızlık, fidan ve gübrelerin daha fazla miktarlarda kullanılması, nebati ve hayvani hastalık ve zararlarla mücadele, hayvanların daha iyi beslenmesi ve bakımı işlerine önem verilecektir.

Zirai kalkınmamızda ve zirai istihsalin artısında çok önemli rolü bulunan zirai kredi rejiminin daha tesirli bir hale getirilmesini, Hükümet, önemli bir konu olarak görmektedir.

Zirai ekonomi bakımından lüzumlu, fakat o nispette güç bir konu olan zirai sigorta alanında temel çalışmalara devam olunacaktır.

Toprak, orman ve mer'a gibi tabii kaynaklarımızın korunmasında ve istihsal güçlerinin artırılmasında, Anayasamızın koyduğu prensipler bütün çalışmalarımıza rehber olacaktır. Özellikle, orman yetiştirme hizmetleri hızlandırılacak ve hazırlanan uzun vâdeli plânlar gereğince yürütülecektir.

Orman konusunun önemli bir vechesi de, insan ve orman müessesetlerinin millî menfaatlere uygun bir şekilde düzenlenmesi ve ormancı böl-

geler halkının geçim ve çalışma durumlarının ıslahı olacaktır.

Sayın milletvekilleri,

Yurdumuzda zirai kalkınmayı gerçekleştirmek için sosyal ve ekonomik bünyede bâzı reformlar yapılmasının zaruretine inanıyoruz.

Bunların başında, Anayasa hükümlerine, yurt gerçeklerine ve zirai kalkınma dâvamızın icaplarına uygun bir toprak reformu gelmektedir. Bu maksatla hazırlanmış olan ön proje, Hükümetçe dikkat ve titizlikle incelenip nihai şeklini aldıktan sonra en kısa zamanda Yüksek Meclisin tetkik ve tasvibine sunulacaktır. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri)

Tarım teşkilâtının, müstahsilla çok sıkı iş birliği yapmak suretiyle, tarım politikamızın uygulanmasında daha müessir hale getirilmesi, üzerinde önemle duracağımız bir konudur.

Sayın arkadaşlar,

Ticaret politikamızın yürütülmesinde, istikrar, açıklık, umumilik ve eşitlik temel prensiplerimiz olacaktır. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri)

İş hayatımızı sikan lüzumsuz formalite ve kayıtların kaldırılmasına ve sadeleştirilmesine gayret edeceğiz.

İş hayatının tanziminde, verimsiz neticeleri çok denenmiş suni ve zecri tedbirler yerine, normal ve iktisadi tedbir ve yollar esas alınacaktır.

İktisadi dâvalarımızın çözümünde iş hayatımızın salâhiyetli meslek teşekkülleriyle istişareye bilhassa önem vermekteyiz.

İktisadi kalkınmamızda, iktisadi ölçüler içinde gelecek yabancı sermaye, teknik bilgi ve teşebbüs kabiliyetinden faydalanmaya kıymet vermekteyiz. Bu konuda, tecrübelerin ilham ettiği tedbirleri alacağız.

Ticaret politikamız ve tediye muvazenemiz bakımından, ihracatımızın geliştirilmesi hayati önem taşıyan bir dâvadır. Bu dâvanın halli için, ilgili Bakanlıkların birlikte çalışmaları yolu ile, gerekli bütün tedbirleri almak başlıca hedeflerimizden biri olacaktır.

Bütün gelişme halindeki ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'mizde küçük müstahsılların çalışmalarını desteklemek ve daha verimli kılabilmek maksadiyle, başta zirai saha gelmek üzere, kooperatifçiliği geliştirmeyi lüzumlu görüyoruz.

Aziz milletvekilleri,

Bayındırlık işleri, plânlı ve hızlı kalkınma içinde önemli yer tutmaktadır. Karayolları, Devlet Su İşleri, Demiryolu ve liman inşaatı, hava meydanları ve akaryakıt tesisleri, Devlet yapı işleri alanlarında, 1962 yılına ait bütün işler sağlam programlara bağlanmıştır.

Bu yatırımların zamanında ve intizamlı gerçekleşmesi için gerekli takip dikkatle yapılacaktır. Karayolları şebekemizin, hazırlanan program gereğince ve imkânlarımızın en iyi kullanılması suretiyle tamamlanması hedefimizdir. Mevcut yolların bakım ve idamesine de yeni inşaat kadar önem verilecektir.

Devlet yollarından ayrı olarak, il ve köy yolları bakımından karşı karşıya bulunduğumuz pek büyük ihtiyaçların mâkul bir süre içinde karşılanabilmesi, vatandaşlarımızın geniş çapta müzaheretini icabettirecek mahiyettedir. Köy yollarının yapılmasında ve bakımında gönüllü olarak yardımcı olacak köylere, Hükümetçe öncelik tanımak suretiyle her türlü imkân sağlanacaktır. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri, alkışlar)

Su işleri; zirai sulama, enerji istihali ve taşkından koruma amaçlarına göre ve program dairesinde faaliyetlerine devam edecektir. Toplum kalkınmasında önemli yeri olan küçük sulama işleri, Devletle vatandaşın elele çalışacağı verimli sahalardan biridir. Bu alanda vatandaş gayretlerini değerlendirmek ve tamamlamak suretiyle, zirai istihali artırma yolunda büyük sonuçlar alınabileceğine inanıyoruz.

Köylerimize içme suyu getirme dâvası da, plânlı şekilde, ekonomik ölçüler ve sosyal öncelikler göz önünde tutularak azimle yürütülecektir.

Devlet yapılarında, israflı gösteriş yerine, gayeye uygunluk ve sağlamlık esasında ısrar edeceğiz.

Bayındırlık işlerinde, tesirli kontrol usulleri tesisine çalışacağız.

Aziz arkadaşlar,

Ulaştırma hizmetlerinin, kalkınma plânına uygun olarak geliştirilmesi esastır. Bu alandaki İktisadi Devlet Teşebbüslerinin verimli çalışma usullerine kavuşturulması, tarife sisteminin iktisadi ölçülerle düzenlenmesi yolunda çalışmalara devam edilecektir. Ulaştırma şebekesi olarak ik-

tisadi ve stratejik yönden önemli olduğu kadar, sınai teşekkül olarak da ekonomimizde büyük yeri olan Demiryollarımızın ihtiyaçları göz önünde tutulacaktır.

Deniz ticaret filomuzun, Devlet gayreti ve özel teşebbüsün teşviki suretiyle geliştirilmesi amacımızdır.

Devletin ulaştırma alanındaki çalışmalarını ile özel teşebbüsün faaliyetleri arasında bir ahenk kurmaya çalışacağız.

Sayın arkadaşlar,

Milletlerarası ekonomik ve sosyal münasebetlerin gelişmekte olması dolayısıyla gümrüklerimizin ehemmiyeti günden güne artmaktadır.

Bu itibarla, Milletlerarası teşekküllerle olan irtibatımız da nazara alınarak mer'î Gümrük Kanunumuzun bu faaliyet ve münasebetlere muvazi ve günün icap ve ihtiyaçlarını karşılayacak hale getirilmesine çalışılacaktır.

Geniş ve çeşitli ekonomik ve sosyal faaliyetleri bulunan Tekel Genel Müdürlüğünün, çalışma alanında tütün en mühim yeri işgal etmektedir. Umumi ihracatımızda ehemmiyetli bir yeri olan tütünün, dış piyasalarda mevkiini muhafaza ve sürümünü artırmak yolundaki gayretlerimize devam edilecektir.

Geçen seneden beri tütünlerimize ârız olan mavi küf hastalığı ile mücadelede Tarım Bakanlığı ile sıkı bir işbirliği yapılmaktadır.

Günden güne artan istihsal seviyesine muvazi olarak, mevcut çay fabrika ve atelyelerimize, yatırım plânımız çerçevesi dâhilinde, yenileri ilâve edilecektir.

İmar ve İskân Bakanlığı sosyal bünyemizde yeni ve önemli hizmetler başarmak vazifesi ile karşı karşıya bulunmaktadır.

Özellikle, yıldan yıla ileri nisbette artan nüfusumuzun şehircilik ve mesken ihtiyacı konularında ortaya çıkardığı meselelere hal çareleri arayıp bulmak ödevi, bu bakanlığımızı yakından ilgilendirmektedir.

Şehir ve bölge plânlaması konularının her gün biraz daha ehemmiyet kazanan durumunu göz önünde tutarak gerekli dikkat ve titizliği göstereceğiz.

Mesken kredisi konusunda dar gelirli ailelerin ihtiyaçlarını ön plânda tutan sosyal mesken politikası güdülecektir. Gecekondu dâvasının da böyle bir politika ile ve Devletin kılavuz,

örnek ve yardımcı olması suretiyle halledilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Topraklandırma ve iskân alanlarındaki çalışmalar, ilgili bakanlıklarla sıkı iş birliği yapmak suretiyle, verimli bir hale getirilecektir.

Yapı malzemesinin standart hale getirilmesi için kurulmuş bulunan Araştırma Enstitüsü çalışmalarını titizlikle takibedeceğiz.

Sağlık politikamızın hedefi, sağlık hizmetlerini, yurdun her köşesine, bilhassa geri kalmış bölgelerine de yönlterek, hizmetlerin dağılışında, sosyal adalet prensiplerini gerçekleştirmektir.

Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi alanındaki tecrübe dikkatle ve önemle takibettiğimiz bir konudur.

Memleket gerçeklerini göz önünde bulundurarak, bir taraftan tedavi edici müesseselerin ihtiyaca yeter bir seviyeye çıkarılmasına çalışılırken, diğer taraftan koruyucu hekimlik çalışmaları da hızlandırılacaktır.

Sağlık merkezlerinin yeterli malzeme ve elemanlarla donatılması hedefimizdir.

Sağlık personelinin mahrumiyet bölgelerinde istekle çalışmaları için gerekli imkânlar, genel personel rejimi ıslahatı içinde göz önünde bulundurulacaktır. Sağlık personeli yetiştiren kurumlar çoğaltılacak ve geliştirilecektir.

Sosyal hizmetler sistemli bir şekilde inkişaf ettirilecektir.

Özel teşebbüse ait sağlık müesseselerinin çoğalma ve büyümeleri ve ilaç sanayimizin gelişmesi için, teşvik edici tedbirler alınacaktır.

Aziz milletvekilleri,

İşçi ve iş veren münasebetlerini Anayasaya uygun olarak düzenlemek, iş verenin ve işçinin karşılıklı güven içinde çalışmalarını sağlamak hedefimizdir. Sosyal adalete ve sosyal güvenliğe bu suretle ulaşılabileceği inancındayız.

İşçinin refahını sağlamanın ve işsizliği yenenin esas tedbiri, iş sahalarını ve iş verimini artırmak; istihsalı geliştirmek, mevcut tesisleri tam güç ile çalışır hale getirmektir. Kalkınma plânında, âtil iş gücünü değerlendirme unsuruna büyük önem verilmesi fikrindeyiz.

Çalışma hayatımızı ileri demokratik ülkelerdeki verimli ve ahenkli düzene kavuşturmak üzere hazırlanan toplu sözleşme, grev ve lokavt kanunu tasarısı, Hükümetin Büyük Millet Meclisine kısa zamanda sunacağı tasarılarından biri olacaktır. (Ortadan ve sağdan, bravo, sesleri)

Günün ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmiş bulunan İş Kanunu da, kısa zamanda, yeni bir metin halinde Büyük Millet Meclisi huzuruna getirilecektir.

İş kazalarını ve meslek hastalıklarını azaltabilmek için gerekli önleyici tedbir ve kontrolleri daha tesirli bir şekilde yürütme imkânını Çalışma Bakanlığına ve İşçi Sigortaları Kurumuna sağlayacak bir kanun tasarısı da, yakında Büyük Millet Meclisine sunulacaktır.

Çalışma Bakanlığı ve İşçi Sigortaları Kurumu Teşkilâtı, artmakta olan ve yeni kanunlarla daha da artacak olan ödevlerini gereği gibi yapabilecek şekilde ıslah edilecektir.

Bir kısım işçi ücretlerinin ödenmesindeki gecikmeleri kesin olarak önleyici tedbirler alınacaktır. Devlet sektöründe, işçilere ödenen ikramiyeler ücretlere eklenecektir.

Tarım işçilerinin haklarını koruyucu tedbirler üzerindeki çalışmalar hızlandırılacaktır.

Hür sendikacılığın gelişmesi için gerekli bütün imkânlar sağlanacaktır.

Sosyal ve ekonomik meselelerin çözümünde, sendikalar, Devlete yardımcı müesseseler olarak itibar göreceklendir.

Âmme sektöründeki işletmelerin yönetiminde, işçilerin tecrübe ve görüşlerinden faydalanmayı sağlayıcı bir danışma ve dayanışma düzeni kurulacak; işçiyi verim artışına ve maliyet düşüşüne yapacağı hizmetin karşılığını elde edebilme imkânına kavuşturma çareleri üzerinde önemle durulacaktır.

İş ve İşçi Bulma Kurumunu daha sağlam gelir kaynaklarına kavuşturma imkânları aranacaktır. İşçilerin eğitimine önem verilecektir.

Türk işçisinin emeğinin karşılığını almak yolundaki samimî ve dürüst gayretlerini, millî menfaatlara aykırı, yıkıcı maksatlar için sömürmek istiycek teşebbüslere karşı koyacağız. (orta ve sağ sıralardan bravo sesleri alkışlar.) Bu davranışla, hem vatansever ve milliyetçi Türk işçisini, hem de yurdun yüksek menfaatlerini korumuş olacağımıza inanıyoruz. (Ortadan bravo sesleri.)

Aziz Milletvekilleri,

Adaletin sürat, emniyet ve huzur içinde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla, usul ka-

nunları dâhil, ana kanunlarda gerekli değişiklikleri yapmak üzere girilen hazırlıklar tamamlanacaktır.

Bu arada, yürürlükteki mevzuatın yeni Anayasaya uygunluğunu sağlama yolundaki çalışmalara hızla devam edilecektir.

Hâkimler Kanunu, Yargıtay ve mahkemeler teşkilâtı kanunları, Adalet Bakanlığı Merkez Teşkilâtı Kanunu, kabul buyurulan Yüksek Hâkimler Kurulu Teşkili hakkındaki Kanuna paralel olarak değiştirilecektir.

İcra ve İflâs Kanununun, toplumun sosyal ve iktisadi bünyesine uygunluğunu temin konusundaki çalışmalar sonuçlanmıştı. Hazırlanan tasarı kısa zamanda Yüksek Meclise sunulacaktır.

İnfaz sistemimizi ıslah etmek ve mükerrirliğini önliyecek usulleri geliştirmek, cezasını çekmiş suçluların cemiyete yeniden intibaklarını kolaylaştırmak; suçluluğun önlenmesinde büyük önemi olan çocuk suçluluğu ile mücadele etmek yolundaki çalışmalara hız vermektedir.

Damıstayın, yeni Anayasaya uygun şekilde yeniden teşkilâatlanması ve ağır iş yükünü karşılayacak hale getirilmesi lüzumuna kaarıız.

Son bir sene zarfında memleketin siyasi huzurunu zedelemiş olan siyasi af konusunun, sarıh hudutlar içinde halledilmesi kararlaştırılmıştır.

Kararlaştırılan esaslar, Hükümete katılan siyasi partiler ve bağımsızlar tarafından müstereken hazırlanmış bulunan Koalisyon Protokolünde yer almıştır. Bu konuda ehemmiyetli olan husus, vatandaşı huzurdan ve çalışmaktan alıkoyan siyasi istismarın durdurulmasıdır. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri.)

Büyük Meclisin Sayın Üyeleri,

İdarede tarafsızlığı, vatandaşa eşit muameleyi, halk işlerinde sürat ve kolaylığı sağlamak amacımızdır. Partizan idare acısını milletimize çektirmemeye azimliyiz. (Ortadan alkışlar.)

Yurtta emniyet ve asayişin sağlanması, kanun ve nizamların vatandaşlara eşit olarak tatbiki ile mükellef olan emniyet ve jandarma, günün şartlarına uygun olarak, halk hizmetinde daha süratle ve daha müessir çalışan bir kuvvet haline getirilecektir.

Millî güvenliğin bir dalı olan sivil savunmayı yurt savunmasının tamamlayıcısı olarak kabul ediyoruz.

Mahallî idarelerimizin; Anayasasının ışığı altında bünyelerine uygun seçimlerinin bir an evvel yapılması; gelirlerinin hizmetleri karşılar hale getirilmesi; teşkilât, görev ve yetkilerinin yeniden düzenlenmesi ile ilgili mevzuatı en kısa zamanda tasvibinize sunacağız.

Âmme idaremizin her alanda daha verimli çalışmasını sağlayacak bir idari reformu, iktisadi kalkınmanın da zaruri şartı sayıyoruz. Bu konuda başlamış olan çalışmaların süratle tamamlanmasına önem veriyoruz.

Aziz Arkadaşlar,

Devlet Personel İdaresini düzenleyen mevzuatı plânlı bir çalışma ile ıslah yolundayız. Devlet personel politikasında ilk prensibimiz, memurun, kanunların emrinde ve milletin hizmetinde vazife ve sorumluluk duygusu içinde çalışmasını sağlamak olacaktır. Kifayetli ve verimli bir personel sistemi kurmak hususunda kararlıyız. Anayasamızın kamu hizmetlerine alınmada ödevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilmeyeceği esasına uyularak, bütün demokratik rejimlerde tatbik edilen açık müsabaka imtihanlarını geniş ölçüde uygulamak ve teşkilâtlendirmek hususunda, Devlet Personel Dairesimiz çalışmaya başlamış bulunmaktadır.

Sayın milletvekilleri,

Millî eğitimde amacımız, her yaştaki yurttaşlarımızı eşit eğitim imkânları içinde, istidat ve kabiliyetlerine göre üstün seviyede yetiştirmek; milletimize ve insanlığa yararlı, iyi ve verimli yurttaşlar haline getirmek; sosyal ve ekonomik kalkınma programlarının uygulanması için gereken çeşitli vasıftaki insan gücünü hazırlamaktır.

Böylece, millî eğitimi sadece gençlerimizi yetiştirmenin ve halkımızı aydınlatmanın bir vasıtası değil, aynı zamanda ve özellikle memleketimizin sosyal ve ekonomik gelişmesini gerçekleştirecek ve hızlandıracak verimli bir yatırım olarak telâkki etmekteyiz.

Bu temel ilkelere dayanmak suretiyle, Türk eğitim sisteminin toptan gözden geçirilmesi ve millî eğitim gelişmesinin uzun süreli bir plâna bağlanması hususunda girilmiş bulunan ça-

hışmalara, bilhassa aşağıdaki hususlar göz önünde tutularak devam olunacaktır.

İlk öğretimde, 1970 yılına kadar, okuma çağında bulunan bütün çocuklar okul içine alınacaktır.

İlkokuldan sonra öğrenime devam imkânını bulamıyan çocuklar ve yetişkinler için, okuma - yazma öğretimi ile birlikte, çevrenin ekonomik ve sosyal şartları göz önünde tutulmak suretiyle tarım ve el sanatları alanında, devamlı bir programa bağlanmış, tamamlayıcı ve yetiştirici müesseseler açılacaktır.

Her derece ve tipteki genel ve meslekî teknik öğretim kurumlarımızın, Devlet plânlamasına paralel bir anlayış ve düzen içinde, belli bir plâna göre gelişip yayılmaları sağlanacaktır.

Orta ve yüksek seviyede genel ve meslekî öğretim kurumlarımızın açılmasında, Devlet Plânlama Teşkilâtımızca belirtilen sektörlerin ihtiyaçları dikkate alınacak; böylece genel ve meslekî öğretim arasında memleket ihtiyaçlarına cevap verecek bir dengenin kurulmasına çalışılacaktır. Orta ve yüksek seviyede öğretim kurumlarımızda, âzami verimi sağlayıcı tedbirler süratle alınacak ve yeni öğretim kurumları, vazifelerini en iyi şekilde yapmalarını mümkün kılan bütün şartlar hazırlanmak suretiyle, açılacaktır.

Her kademe ve tipteki öğretim kurumlarımızın öğretmen ihtiyaçlarının karşılanması konusuna öncelik verilecektir.

Öğretmen yetiştirmek için yapılan büyük yatırımların ve harcanan emeklerin arzu edilen sonuca ulaşması için, öğretmenlik mesleğini cazip kılacak tedbirlerin alınması zaruretine inanmaktayız. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri)

Özel öğretim kurumlarının, resmî öğretim kurumlarının seviyesine uygun şekilde gelişip yayılması için teşvik edici ve destekleyici tedbirler alınacaktır.

Maddi imkânlardan yoksul öğrencilerimizin kabiliyetleri yönünde ve ölçüsünde öğrenim görebilmeleri için alınmış tedbirler genişletilecektir.

Sosyal ve ekonomik kalkınmamızın gerçekleşmesi için ihtiyaç duyulan alanlarda, yüksek seviyede ilim ve fen adamı araştırmalar yetiş-

tirmek işi bir plâna bağlanacaktır. Bu arada, tasarısı Meclise sunulmuş olan Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun bir an önce faaliyete geçmesine çalışılacaktır.

Plânlı kalkınma içinde, yurttaşlarımızın çalışma gücünü artırmak, yaşayış seviyesini yükseltmek ve boş zamanlarını değerlendirmek için, okul eğitimi dışında ve yanında halk eğitimi çalışmalarına önem verilecektir.

Eğitim politikamızda, memleketimizin az gelişmiş bölgeleriyle diğer bölgeleri arasındaki farklılıkları ortadan kaldıracı tedbirler ehemmiyetle dikkate alınacaktır. (Ortadan ve sağdan alkışlar)

Aziz milletvekilleri,

Anayasamızın teminatı altında bulunan vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetini korumayı vazife sayıyoruz. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri, alkışlar)

Diyanet İşleri Başkanlığının çalışmalarını halkımızın bugünkü ve yarınki ihtiyaçlarını karşılayacak yeterliğe ve verimli bir gelişmeye kavuşturabilmek, aydın din adamları yetiştirmek ve bunları lâyük oldukları refah seviyesine ulaştırmak için gerekli tedbirler alınacaktır. (Alkışlar)

Ecdadımızın sosyal hizmet ve hayır sahasındaki örnek tarihî müessesesi olan vakıfların canlılığını muhafaza etmek, verimini ve faydasını artırarak devam ettirmek ve dünya çapında tarihî değer taşıyan eski eser ve âbidelerimizin gelecek nesillere intikalini sağlamak amacımızdır.

Bu suretle, vakıflar idaresi, plânlı bir çalışma ve ilerleme hayatına girerek, milletçe kalkınma ve yatırım politikamızda kendine düşen vazifeyi başaracaktır.

Tapu ve kadastro hizmetlerinin daha süratli ve düzenli bir şekilde yürütülmesi için gerekli tedbirler alınacaktır. Bu cümleden olarak, ihtiyaçlara göre yeniden hazırlanan ve Yüksek Meclise sunulan tapulama kanun tasarısının bir an evvel kanunlaşmasına ve Teşkilât Kanununun ihtiyaçlara uygun hale getirilmesine çalışılacaktır. Kadastro işlerinin hızlandırılması için gerekli vasıta ve malzeme sağlanacaktır.

Büyük Meclis tarafından kabul buyurulan yeni Kuruluş, görev ve yetki Kanunu ile ham-

leli çalışma imkânlarına kavuşturulmuş olan İstatistik teşkilâtımızı, maddi imkânlar ve yeterli personel bakımından takviye etmek kararındayız.

Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığı gelişme yolundadır.

Yüksek Meclise sunulmuş olan «Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Kanunu» nun müspet sonuçlar doğuracağına inanıyoruz.

Radyolarımızın aydınlatıcı, istifadeli ve iç siyaset yönünden tarafsız çalışmasını sağlam teminata bağliyacık kanun tasarısı yakında Yüksek Meclise sevk olunacaktır. (Bravo sesleri)

Turizm mevzuu üzerinde lâıyk olduğu önemli durmak kararındayız. Bu konuyu, memleketin ekonomik meselelerinin hallinde de yardımcı olabilecek ve gelişme ümitlerine sahip bir saha olarak görüyoruz. Turizmin yürütülmesinde, yabancı sermaye ve teknik imkânlarından faydalanmayı lüzumlu saymaktayız.

Sayın milletvekilleri,

Dış politikamız, esasları Büyük Millet Meclisindeki bütün siyasi partilerce benimsenmiş, millî politika hüviyetini muhafaza edecektir. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri ve alkışlar)

Bilindiği gibi, dış politikamızın başlıca hedefi, Birleşmiş Milletler Yasasına uygun olarak, bütün milletler için barış, hürriyet, adalet ve hak eşitliği esaslarına dayanan devamlı bir dünya nizamının kurulmasıdır.

Geçen devredeki milletlerarası durumda, arzulanmış dünya nizamının kurulması yolunda ümit verici yeni gelişmeler vukubulmadığını esefle müşahade ediyoruz. Berlin, Doğu - Batı münasebetleri, kontrollü silâhsızlanma, ilgililer arasında varılacak bir anlaşma dairesinde atom denemelerine son verilmesi gibi dünya barış ve güvenliğine birinci derecede müessir meselelerde müspet ve müşahhas terakkiler elde edilmiştir.

Bu durum ve genel güvensizliğin tahrik ettiği silâhlanma yüzünden milletlerarası münasebetler nezaketini muhafaza etmektedir. Bağımsızlık ve bütünlüklerine önem veren memleketler için bu durumun ortaya koyduğu gerçek, feyakuz ve basiret ie hareket zaruretinin bir an dahi göz önünden uzak tutulamıyacağıdır.

Türkiye Hükümeti âdil ve devamlı bir barış nizamının gerçekleşmesi uğrunda milletlerarası iş birliğinin kuvvetlendirilmesi ve ihtilâf-

ların barışçı yollarla halledilmesi için, her zaman olduğu gibi, bundan sonra da, elinden gelen gayreti esirgemeyecektir. (Bravo sesleri) Böyle bir nizamın ancak milletlerarası gerginliğin giderilmesi ve güvenlik ve istikrarın kurulması yolunda bütün milletler tarafından aynı samimîlik ve aynı iyi niyetle sarf edilecek müsterek gayretler sayesinde gerçekleşebileceğine şüphe yoktur. Biz bu sahada uhdemize düşen vazifeleri yaparken, diğer taraftan da öteden beri bağılı olduğumuz ortak güvenlik prensibine uygun olarak, dâhil bulunduğumuz ittifaklar içerisinde, barış ve güvenliğin korunması ve hür dünyanın savunmasının takviyesi maksadıyla çalışma ve gayretlerimize devam edeceğiz. (Ortadan ve sağdan alkışlar)

Memleketimizin üyesi bulunduğu NATO ve CENTO'nun son mütat toplantılarında yapılan görüşmeler ve alınan kararlar, gerek üye memleketlerin savunmaları, gerek barışın korunması bakımlarından müspet sonuçlar sağlamıştır. (Sağdan bravo sesleri)

Dünya barışının muhafazasında ve hür milletler camiasının müdafasında makûs ihtimallere meydan bırakılmıyacak en kuvvetli teminatı teşkil eden NATO ittifakının bu kudretini daha da artırmakta olduğunu müşahade etmekten büyük bir memnunluk duymaktayız. (Ortadan ve sağdan alkışlar)

Türkiye, Birleşmiş Milletler Yasasına uygun olarak kurulmuş savunma teşekkülleri ve üyelerinin refah yolunda gelişmesi amacını güden iktisadi milletlerarası kurullar çerçevesinde Batı ile ideal ve kader ortağıdır.

Son NATO toplantısında alınmış olan ve memleketimiz ile Yunanistan'ın iktisadi kalkınmalarını süratlendirebilmelerini hedef tutan kararlarla bir kere daha sabit olduğu veçhile, bu ideal ve kader birliğine diğer Batı devletleri de memleketimiz derecesinde kıymet ve ehemmiyet atfetmektedirler.

Hür Batı ideallerini paylaşan memleketler arasındaki bu yeni dayanışma gösterisi her bakımdan güven vericidir.

NATO ittifakı içindeki bağlarımıza ilâve olarak, Amerika Birleşik Devletleri, Federal Almanya Cumhuriyeti, İngiltere, Fransa, İtalya ve diğer bütün üye devletlerle iki taraflı münasebetlerimiz samimî ve ileri dostluk seviyesinde gelişmeye devam etmektedir. (Alkışlar)

CENTO'nun da kendisine ideal edindiği barış, güvenlik ve refah hedeflerinde başarılı olması için gayretlerimize devam edeceğiz.

CENTO Teşkilâtının bölge üyeleri İran ve Pakistan ile karşılıklı münasebetlerimiz mesut inkişaf lar kaydetmektedir. Bu dostluk, Dışişleri Bakanımızın, vâkı nazik davete icabet ederek, komşumuz ve müttefikimiz İran'ın başşehrine pek yakında yapacağı resmî seyahat ile daha da artacaktır.

Kendisi ile özel bağlarımız malûm olan Kıbrıs Cumhuriyetinde, devamlı huzurun, gerek Kıbrıs Cumhuriyetinin iç gelişmesi, gerek kendisi ile özel bağları olan Türkiye, Yunanistan ve İngiltere ile münasebetleri bakımından önemi açıktır. Biz, Kıbrıs'ın, bir bütün teşkil eden mevcut anlaşmalar dairesinde bütün vatandaşlarını refah ve saadete ulaştırmasını ve bölgenin barış istikrarına yararlı olmasını samimiyetle temenni etmekteyiz (Alkışlar).

Komşumuz ve müttefikimiz Yunanistan ile münasebetlerimizdeki son gelişmeler arzu edilen seviyeye yönelme müjdesini taşımaktadır. Mevcut pürüzlerin giderilerek, münasebetlerimizin müşterek menfaatlerimize ve dostluk ve ittifak bağlarımıza uygun bir seviyeye getirilmesi hususunda duyduğumuz samimî ve kuvvetli arzunun Yunan Hükümetince de aynı tarzda paylaşıldığını görmekle çok bahtiyarız. (Bravo sesleri) Bu yolda devam etmekte olan müşterek gayret ve çalışmalarımızın hem iki memleket, hem de mensub olduğumuz ittifak camiası menfaatleri bakımından çok verimli olacağına inanmaktayız.

Mensub olduğumuz ittifaklar manzumesi dışında kalan bütün memleketlerle, Birleşmiş Milletler prensipleri dairesinde münasebetlerimizi geliştirmeyi arzuladığımız malûmdur.

Kendilerine karşı özel bir yakınlık duyduğumuz bütün Orta ve Yakın - Doğu memleketlerinin hürriyet ve bağımsızlık içinde daha ileri bir refah seviyesine ulaşmaları samimî temennimizdir.

Afganistan ile ananevi dostluk münasebetlerimizin gelişmesine hususi bir itina gösterilmektedir.

Hindistan ile mevcut dostça münasebetlere devam olunacaktır.

Yeni bağımsızlığına kavuşarak, Birleşmiş Milletler Camiasına katılmakta olan milletlerin

meşru haklarını elde etmelerinden büyük memnunluk duymakta ve bu milletlerin refah ve saadet yolunda ilerlemelerini gönülden dilemekteyiz. (Bravo sesleri, alkışlar) Son yıllar zarfında bu suretle Birleşmiş Milletlere katılmış olan genç Afrika memleketlerine duyduğumuz yakın ilgiyi belirtmek ve çeşitli ticaret ve kültür münasebetleri kurmak veya geliştirmek maksadiyle, bu memleketlere gönderilen İyi Niyet Heyetleri vazifelerini başarı ile yerine getirerek avdet etmişlerdir. Temaslarımızdan memnunuz. Bu münasebetlerin karşılıklı olarak geliştirilmesine çalışacağız.

1 Temmuz referandumu ile mukadderatını bizzat tâyin etmiş olan Cezayir halkına karşı müşterek bir mâzinin mahsulü olarak beslediğimiz samimî dostluk hisleri malûmdur. (Alkışlar ve bravo sesleri) Bu münasebetle, Türk milletinin ve Hükümetinin kardeş Cezayir milletine kalbî tebrik ve en iyi temennilerini ifade etmek isteriz. (Bravo sesleri, alkışlar) Referandumun gerçekleşmesinde büyük ve cesur bir rol oynayan muhterem Fransız Devlet Başkanı General De Gaulle'ün üstün gayretlerini bu vesile ile takdirle anıyoruz. (Bravo sesleri, alkışlar) Uzun seneler büyük ıstıraplara sebeb olan hâdiselerin, Fransız ve Cezayirli liderlerin basiretli tutumları sayesinde mutlu bir sonuca bağlanmış olmasından fevkalâde bahtiyarız.

Büyük Kuzey komşumuz Sovyetler Birliği ile münasebetlerimizi, mevcut milletlerarası tahhütlerimizle ahenkli olmak ve karşılıklı saygı esasına dayanmak üzere, iyi komşuluk münasebetleri çerçevesi içinde geliştirmek arzumuzdur.

Yugoslavya ile münasebetlerimizin müşterek menfaatlerimize uygun olarak gelişmesine önem vermekteyiz. Bağımsız benliğini muhafaza azimli bulunduğunu gördüğümüz bu dost memleket ile karşılıklı münasebetlerimizin daimî gelişmeler kaydetmesi samimî temennimizdir.

Türkiye Cumhuriyeti diğer bütün komşu memleketlerle barış ve dostluk münasebetleri yürütmeyi arzu etmektedir. Bulgar Hükümetince aynı yolda izhar edilmiş olan arzuya uygun olarak, 1961 Eylül ayında, bu memleket ile karşılıklı münasebetlerimizi geliştirmeye faydalı olacağını düşündüğümüz bâzi telkin ve

tekliflerde bulunmuştuk. Bu tekliflere bir karşılık alınmamıştır. Buna mukabil, Bulgar basını ve Bulgar idarecileri son zamanlarda memleketimizin aleyhinde bir propaganda kampanyasına girişmişlerdir.

Hür dünya ideallerini paylaşmak yönünden kendilerine özel bir yakınlık duyduğumuz Japonya ve diğer Uzak - Doğu memleketleri ile dostluk münasebetlerimizin geliştirilmesine önem vermekteyiz.

Kendileri ile dostane münasebetler idame ettiğimiz Lâtin Amerika memleketleri ile de bu münasebetlerin kuvvetlendirilmesine çalışılacaktır.

Avrupa entegrasyon hareketlerinin, özellikle ekonomik alandakilerin gelişmesinde en önemli rolü ifa eden Avrupa İktisadi Camiasının üye adedinin çoğalmasi sonucunu verecek teşebbüsler gittikçe kesafet peyda etmektedir. Bu camia çerçevesinde yürütülmekte olan siyasi entegrasyonla ilgili temaslar da artmakta ve her iki amaçla en yüksek seviyede görüşmeler yapılmaktadır.

Biz, Avrupa İktisadi Camiası (Müşterek Pazar) memleketleri ile, Türkiye'nin iktisadi gerçeklerini ve Batı âlemi ile kader birliğini göz önünde tutan bir ortaklık anlaşması akdini lüzumlu saymaktayız.

Avrupa İktisadi Camiasına ortak üye olarak katılmak üzere tarafımızdan yapılmış olan teşebbüsler neticesinde Müşterek Pazar Konseyi memleketimizle bu konuda müzakerelere girmeyi kabul etmiştir. Halen Camia ile aramızda müzakereler cereyan etmektedir. Müzakerelerin, ümidettiğimiz gibi tarafların menfaatlerini telif edecek bir anlaşma ile sonuçlanmasını temenni etmekteyiz.

Kurulduğu günden beri içinde bulunduğumuz Avrupa Konseyinin çalışmalarına yakın bir ilgi ile katılmaktayız.

Sayın Milletvekilleri,

Silâhlı Kuvvetlerimiz, vatanımızın ve milletimizin mâruz kalacağı tehlikelere karşı millî varlığımızı idame ettirecek en büyük güven kaynağımızdır. (Umumi alkışlar ve bravo, sesleri)

Türk Silâhlı Kuvvetleri, modern harb ihtiyaçlarına göre teçhiz ve teslihl edilmeye devam edilerek, NATO Müşterek Savunma sisteminde, kendisine düşen görevleri en iyi şekilde yapacak hale getirilecektir.

Anayasanın Silâhlı Kuvvetlerle ilgili olarak getirdiği yenilikler üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Bu meyanda Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı Teşkilât ve Görev Kanunu tasarısı, Askerî Yargı Teşkilâtı ile ilgili kanun tasarıları, Askerî Ceza ve Örfî İdare kanunlarında yapılması gerekli değişikliklere ait kanun tasarıları vardır. Bu tasarılar kısa zamanda Meclise sunulacaktır. Millî Güvenlik Kurulunu yeni Anayasamıza uygun olarak teşkilâtlandıran bir tasarı, Yüksek Meclise sunulmuş bulunmaktadır.

Ayrıca Subay Terfi Kanunu tasarısı, Silâhlı Kuvvetler İaşe Kanunu tasarısı, İç Hizmet Kanununa göre Silâhlı Kuvvetler mensupları ile emeklilerinin faydalanmakta oldukları sağlık tesislerinden bunların dul ve yetimlerinin de faydalanmaları hususunda çalışmalar yapılmaktadır.

Silâhlı Kuvvetlerimizin garnizon, lojman ihtiyaçlarıyla çeşitli sosyal problemleri üzerinde plânlı çalışmalara devam olunacaktır.

Sayın Milletvekilleri,

Milletimizin en kıymetli vasıtalarla silâhlandırıp teçhiz ettiği, eğitimi ve yetiştirilmesi için hiçbir fedakârlıktan sakınmadığı Silâhlı Kuvvetlerimizin, bütün sınıfları ile, yüksek vazife şuurunda içinde, kendisine teveccüh edecek vazifeleri yerine getirecek maddi ve mânevi kuvvette olduğuna Büyük Meclis emin olabilir. (Bravo sesleri, sürekli alkışlar)

Sayın Milletvekilleri,

Hükümetimizin çeşitli memleket meseleleri hakkında Yüce Meclise, program olarak sunduğu esaslar burada sona ermektedir.

Yüce Meclisin güvenine mazhar olduğumuz takdirde, programımızı hulûs ile tatbik ederek, bu güvene lâayık olmaya çalışacağız. Çalışmalarımızda muhalefet partilerinin murakabelerini de değerli bir yardım sayacağız. (Alkışlar)

Karar Büyük Meclisindir. (Ortadan ve sağdan bravo sesleri, sürekli alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, şimdi gündeme geçiyoruz. Hükümet, gündemdeki sözlü sorular ve kanun tasarıları için hazır mı efendim? («Hayır, güven oyu almadı» sesleri) Bu hususta Hükümetin bir görüşü yok mu? Hazır mısınız, değil misiniz?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI EKREM ALİCAN (Sakarya) — (Ortadan ve sağdan şiddetli alkışlar) Sözlü soruların ve kanunların müzakeresi mevzuunda Hükümetiniz güven oyu alıncaya kadar müsaadenizi istirham etmektedir. Bu hususu arz ederim. (Şiddetli alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar; Anayasamızın 103 ncu maddesi mücibince, Hükümet programı üzerinde görüşmeler ancak programın okunmasından tam iki gün geçtikten sonra mümkündür. Bu itibarla, gündeme geçemeyeceğimize göre, önümüzdeki Millet Meclisi Birleşimini 5 Temmuz 1962 Perşembe gününe bırakalım. Çünkü, 5 parti sözcüsü konuşacaktır ve şimdiye kadar program üzerinde konuşmak için söz

istiyen müstakil ve partili arkadaşların isimleri bir hayli kabarıktır; 20 ye yakındır. Bu itibarla, görüşmeleri bir günde bitirirsek iyi olur.

Onun için, 5 Temmuz 1962 Perşembe günü saat 10 da toplanılması hususunu oyunuzda arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, birleşimi kapatmadan evvel bir hususu arz edeceğim.

Yarın saat 15 te Türkiye Büyük Millet Meclisi müşterek olarak toplanacaktır. Arkadaşların yarın bu saatte hazır bulunmalarını rica ederim.

5 Temmuz 1962 Perşembe günü saat 10 da toplanılmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 16,40